

illustrationer, dens underholdende tekst og Kristiansands århundredgamle nære forbindelse med Danmark, specielt Jylland, skaber de bedste betingelser for, at den også vil gøre sig gældende her i Danmark.

Vagn Dybdahl.

Jens Himmelstrup: Den provisoriske lovgivning i Danmark. 1948. (Nyt nordisk forlag).

Dr. phil. Jens Himmelstrup har med denne bog tillige erhvervet sig den juridiske doktorgrad, og når den skal omtales her, er grunden, at bogens emne ved siden af det rent juridiske også rummer et i høj grad historisk stof, ja, de to sider kan vel næppe adskilles. Spørgsmålet for den historisk interesserede bliver, om man — uden større juridiske kundskaber — kan have glæde af bogen. Svaret bliver ja, idet store dele af bogen ikke kræver andet af sin læser end interesse for emnet og vilje til at følge forfatterens udredning af problemerne om de provisoriske love.

Hovedparten af bogen beskæftiger sig med provisorietiden under Estrups ministerium. Denne periode har ofte været behandlet i historisk litteratur; men alt for mange af disse behandlinger bærer præg af forfatterens eget politiske standpunkt, og det er velgørende nu at læse en bog, hvis forfatter skærer igennem reminiscenserne af partistridighederne og giver en virkelig objektiv og videnskabelig behandling af periodens centrale problem: var de provisoriske love — først og fremmest finansprovisorierne — grundlovsstridige? Dette spørgsmål besvarer dr. Himmelstrup med et ja. Han underkender ganske Matzens og Nellesmanns fortolkningsforsøg og hævder, at det grundlovsstridige først og fremmest ligger i, at rigsdagen blev hjemsendt, for at regeringen kunne få lejlighed til at udstede de provisoriske love, hvilket var en omgåelse af 66-grundlovens § 25 — paragraffen om betingelserne for de provisoriske love. Den naturlige løsning af konflikten i 1885 burde, efter dr. Himmelstrups mening, have været en kgl. anordning om rigets finanser, efterfulgt af et ministerskifte, ikke fordi 66-grundloven i sig selv indebar parlamentarismen; men fordi en sådan udvikling i al fald ikke ville være i strid med grundloven.

Foruden forfatterens her refererede hovedsynspunkt indeholder disputatsen en udførlig redegørelse for samtidens syn på det statsretlige problem, der endvidere bliver belyst ved sammenligning med tilsvarende forhold i andre lande, navnlig i Tyskland.

Bogen vil indtage en central plads i den fremtidige forskning af provisorietiden. Måtte den give stødet til en fornyet interesse for perioden, en interesse, som kan resultere i en behandling, der fordeler sol og vind mere retfærdigt, end tilfældet som oftest har været.

Jørgen Holst-Jensen.

Aug. F. Schmidt: Moser og Tørv. 1948. (Eget forlag).

I »Moser og Tørv« har Aug. F. Schmidt givet en fremstilling af den kulturhistorie, der er knyttet til Danmarks moser fra oldtiden og op til vor tid. Hovedparten af fremstillingen er dog samlet om en beskrivelse af forholdene, som de formede sig i det 19. årh. i de forskellige dele af landet. Foruden en detailleret beskrivelse af tørvefremstillingen og livet i moserne: tidspunktet for arbejdet, de forskellige slags tørv — lyngtørv, æltetørv og kultørv — samt disses anvendelse, tørvenes hjemkørsel, tørvegraverne, tørvegilde og tørvehandel samt sagn